LA MARE PECADORA

DRAMA REALISTA DEL GRAN MÓN EN DOS ACTES
BASAT EN UNA OBRA DE L'ESCRIPTOR ITALIÁ

L. MOTTA

ESCRIT PER

AMICHATIS

Jose Artich   Jose Amich Bert

Estrenat en el Gran Teatre Español la nit del 16 de Març de 1923.

BARCELONA
PUBLICACIONES RAFOLS
Paseo de Gracia, 119

20

REPARTIMENT

PERSONATGES	ACTORS	
El Marqvès Lluis Salvestri	Sr.	Santpere
Laura, sa esposa	Sra.	Casals
L' Advocat Jutge Archi	Sr.	Zanon
Claudina sa esposa	Sra.	Montserrat
Comtessa de Rocanova	»	Plá
Vescomtessà sa filla	»	López
El Coronel Piatti	Sr.	Arteaga
El Tinent Albert	»	Bruguera
El Poeta Curti	»	Ribas
El Comte Roland	»	Giner
Docter Gíno Viesi	»	Camps
La Mademoiselle	Srta	Nolla
Filla del Marquès	Nena	Cortems
Cambrer	Sr.	Palahí
Cambrera.	Sra.	Fernández

Acció en una casa noble

ACTE PRIMER

Un saló al Palau del Marquès Salvestri. — En primer terme són reunides, assegudes voltant una tauleta, el Coronel, la Marquesa Salvestri, la Comtessa de Rocanova i Claudina. A la vora del piano, la Vescomtessa de Rocanova i el Comte Roland. Al fons "fumoir" separat del saló per gran vidriera. Al "fumoir" són el Poeta Curti, Marquès i Doctor Vieri.

Al començar l'acció se senten uns Tzigants que callen tot seguit.

CORON. Quins tzigants són aquests, Marquesa?

MARQU. Els mateixos del cabaret-blau, mon Coronel. El meu espós té la gentilesa de llogar-me els Tzigants més famosos... Així puc conèixer la música dels llocs on ell m'enganya...

COMTES. Quin capritx!... Jo més m'estimaria que no m'enganyés encara que no sentís mai música!

ROLAN. Són una gran invenció els Tzigants! Animen les reunions! Les hi donen caràcter.

CORON. Ja ho crec. Amb ells i la influència que el cine té a les nostres costums, un no sap si es trova en un saló aristocràtic o bé en un cabaret rodejat de cocottes.

TOTS. Coronel!

ROLAN. Que s'ofendran les senyores!...

COMTE El coronel com que és de cavalleria...

CORON. Demano mil perdons, però la meva franquesa de cavalleria em disculpa... Endemés ara tot va al comunisme... Tot és igual! La meva esposa vesteix lo mateix que la cèlebre Sara Mayer... D'ençà que el cine ens ha acostumat a veure les dones mig despullades, ja no ens fa res veure a la própia que mostri tot allò que abans no descubria més que a l'hora de bany... Devegades, a les tardes que em quedo a casa, impensadament li dic a ma

esposa: ara pots ballar la rumba com la Sara... Sembla que sigui al Music-Hall.

COMTE I la balla?

CORON. Devegades... Però això encara no ho ha fet en públic!...

DOCTO. *(Sortint del fumoir acostant-se a la Marquesa).* Quin poeta més genial!... Més que En D'Annuncio!... Senyora Marquesa, si vol somniar una estona, demani al Poeta Curti que digui els seus darrers versos: el nou cant al sol!...

MARQU. *(Aixecant-se va al fons).* Li demanaré... però no responc del meu èxit...

CORON. Ja és estrany això... Es un poeta que sempre és a la lluna i escriu càntics al Sol!

COMTE Fa com un que jo sé, que per menjar es treu la dentada!

CORON. No li ha pas mossegat aquest cavaller?

DOCTO. Mentre tocaven els Tzigants ha recitat un tros... El seu espós està meravellat!

COMTE Pot ser ara no voldrà repetir.

CORON. Oh!... Es que aquest poeta fa com els ocells, que canten quan volen...

ROLAN. Només li manca la gàbia...

VESCO. Que estaria bufó... Jo li tiraria sucre...

DOCTO. Si vostè li demana no podrà dir que no...

CORON. A vostè li agraden els versos, comtessa?

COMTE. No sé... Em fan l'efecte del sucre candi...

DOCTO. Es un veritable plaer sentir com diu els seus versos... té una veu insinuant, càlida, ardenta...

COMTE. Es la veu més própia per a dir un cant al sol. *(La Marquesa va al fons on és En Curti i parla amb ell).*

ROLAN. Els oradors que volen assolir l'èxit no tenen més remei que mantenir la temperatura de lo que parlen. No es pot parlar fredament de l'Africa ni posar massa foc al parlar del Pol. El gel es desfaria! Quina catàstrofe geogràfica!

COMTE. Digui que els poetes tenen d'escriure amb un termómetre en lloc d'una estilogràfica!

MARQU. *(Torna a l'escena.)* Doncs, senyors, l'ocell no vol cantar!

CURTI *(Que la segueix.)* Marquesa: jo mai he escrit versos dignes de ésser escoltats per vostè.

ALVES. *(Que el segueix.)* Massa modèstia. Més val que digui

que guarda una sorpresa per a el món intel-lectual.

ROLAN. *(A Curti.)* Digues que esperes a publicar els teus versos en el cor de l'hivern per a tenir més èxit! El fred és protector de la poesia!

COMTE. Jo tenia una minyona que encenia el foc amb poemes!

DOCTO. Magnífica idea! *(A En Curti.)* A la primera plana deus escriure: "Versos per a ser llegits els jorns de pluja."

CORON. O pel tren... Jo només llegeixo quan viatjo!

SALVE. *(A En Curti. Agafant-lo dolçament pel braç.)* Deixin de bromes al poeta. Vingui a fumar altre cigar. Deixant-lo que es reconcentri i mediti...

ROLAN. *(A la Vescomtessa.)* Esperarem fins a demà al matí.

ESCENA II

DITS i el TINENT MARTÍ

TINEN. *(Que ha sentit els darrers mots.)* Si aquest fos el medi de restar aquí fins a demà al matí, jo m'encarrego de fer callar al poeta. *(Saluda.)* Senyors... Coronel... Marquesa...

ROLAN. *(Apart.)* Ja és aquí el tinent Cupido!

(Va a saludar a la Marquesa mentre la Vescomtessa parla amb en Roland i a l'altre grup es discuteix animadament.)

MARQU. *(Veu baixa.)* Per què has vingut?

TINEN. *(Igual.)* No podia estar més temps lluny de tu!... El meu cor, la meva vida eren a prop teu...

MARQU. Pensa que totes les mirades son fixes en nosaltres, que totes les orelles ens escolten...

TINEN. Jo no puc viure sense sentir la teva veu. *(Durant aquestes frases dites a mitja veu, ràpidament el Marquès ha surtit del "fumoir" i s'atura al veure en conversa confidencial la seva esposa i el Tinent.)*

TINEN. *(Que al veure al Marquès avensa a saludar-lo. Després se gira i diu):* Serà avorrida l'espera del poeta... Mentre el poeta es reconcentri podem fer un concurs de tir al blanc en el fumoir... Ara que el món està revolucionat un deu acostumar-s'hi.

MARQU. Serà un moment. El te ja està a punt.

DOCTO. *(Al Tinent.)* Un concurs de tir amb vostè que està acostumat a viure entre canons i carrabines?

MARQUÉS. Porteu l'escopeta de saló... Jo aprovo la idea com a President dèl Club Nacional...

ROLAN. Al Tinent el farem jutge de camp!

VESCO. No, que faria trampa!

TINEN. No... No... Jutge de camp li correspon al meu coronel!

CORON. Mercès per aquest dret d'antiguitat!

TOTS Això és!... Vinga el concurs... *(Tots van al fons. Claudina i la Marquesa resten en el prosceni.)*

CLAUD. No som pas en perill aquí?

TINEN. *(Des del fons.)* Cap perill! Vostès són fora de la línia de foc! *(Mentre un cambrer prepara el blanc al fons, el Tinent s'acosta a les senyores.)*

MARQU. Vostè a complir el seu deure! A vigilar els tiradors!...

TINEN. Però per què no em volen al seu costat? Es que els hi faig por?...

CLAUD. Vostè, por?

TINEN. Jo que fugia de l'aborriment i cercava refugi al seu costat... Quina manera de rebre'm!

MARQU. Doncs acosti's... Vostè només fa por quan diu banalitats!

TINEN. Que jo dic banalitats, Marquesa?

MARQU. Més d'una vegada.

ROLAN. *(Al fons.)* Bravo! Molt bé!

VESCO. *(Alt a la Marquesa.)* El Marquès ha fet diana... Quina vista!...

MARQU. *(Al Tinent.)* Ha sentit?

TINEN. Es un Guillem Tell! *(Més baix.) Però no em fa por*

ROLAN. *(Avença una mica amb una escopeta a la mà.)* No ho entenc. Sempre tiro cap a la dreta. Deu ésser un defecte de l'arma.

CURTI L'arma està bé. Ets tu que sempre mires a la dreta. Sense pensar-hi sempre tens la vista fixa a la mestressa de la casa... fes com el Marquès: quan tira tanca un ull.

ROLAN. I quan no tira els tanca tots dos.

UNA VEU AL FONS. Vols un consell? No siguis rival d'un artiller.

VESCO. Ara li toca a vostè.

ROLAN. Ara vaig jo. El premi per a mi. *(Dispara. Tothom riu. Se sent el soroll d'un vidre que's trenca.)*

VESCO. Home. Faci's dar una mirada per un oculista. I que ho fa malament!... Si tots els caçadors fossin com vostè, les perdius i els conills moririen de vells.

ROLAN. Segurament és vostè qui em distreu i em fa perdre la punteria! Perquè ho sàpiga, jo era un tirador tan famós que fins vaig jurar no posar mai més les mans a les armes de foc.

VESCO. I per què?

ROLAN. Per no gastar la reputació!

VESCO. Així digui que ha trencat un jurament!

ROLAN. Un vidre he trencat. Quan era a Berlín, secretari de l'Ambaixada, vaig guanyar tres copes... A Madrid vaig fer la copa del Rei... A Moscou la del Zar...

VESCO. Es deuria marejar amb tanta beguda!...

(Mentre tots disparen rient, la Marquesa, dreta, parla amb el Tinent. El seu espós no la veu perquè està entretingut amb la lluita.)

VEUS Bravo!... Bé!... Bé!... *(Picament de mans.)*

TINEN. *(Acostant-se-li al fons sense saber qui és el vencedor.)* Senyor! Desafio legalment al vencedor, sia qui sia!

SALVE. *(No gaire cortès.)* A les seves ordres. Té de ser a tirs o a canonades?

CAMBR. *(A la porta.)* La senyora Marquesa està servida.

MARQU. *(Posant-se entre els rivals.)* Ni a tirs ni a canonades! Jo penso que serà més agradable a cops de taps de xampany!

ROLAN. En aquesta lluita espiritual m'inscric desseguida. El braç, Marquesa... Vui ésser el primer tirador!... *(Dóna el braç a la Marquesa.)*

MARQU. Anem, senyors... Vostè, poeta... Diuen que el vi dóna inspiració...

CORON. I facilitat a la llengua... Jo sempre que tinc de fer una conquesta destapo una ampolla per ésser eloqüent... *(Tots riuen. Tots van al menjador. Resta en escena la Vescomtessa.)*

COMTE. *(Al Marquès.)* I vostè encara no està cansat de la vida de solter-casat?

SALVE. D'ençà que tinc una filla, la joventut ha tornat a mi... Ho pot ben creure...

ESCENA III

La Vescomtessa. — El Comte Roland

(La Vescomtessa és al piano. El comte Rolan s'acosta de puntetes. La Vescomtessa, molt trista, toca un nocturn de Chopin. El Comte Roland per darrera li tapa els ulls.)

Rolan. Cu-cut!

Vesco. Estigui... Deixi'm tocar el piano, que em torno senyora sèria.

Rolan. Que ja sabia qui sóc?

Vesco. Sí...

Rolan. Per què?...

Vesco. Perquè sempre que estic sola ve a fer-me el mateix... Ja ho ha fet més de cent vegades...

Rolan. Oh!... Es que devegades penso que vostè toca perquè jo ho faci...

Vesco. Doncs no toco més si ho té de repetir...

Rolan. Per què no ha vingut al menjador?

Vesco. Perquè vostè anava molt ocupat...

Rolan. Jo?

Vesco. Sí... Vostè... Que està bé això de deixar a una senyoreta per a dar el braç a la Marquesa?

Rolan. Es la mestressa de la casa!

Vesco. I no m'ha dit moltes vegades que jo sóc la mestressa del seu cor? Lo que té de dir és que la senyora Marquesa és una senyora d'aquelles que dóna importància...

Rolan. Peró...

Vesco. Que es creu que no veig les coses, jo?... La marquesa és com si fos fadrina... Té el marit per el nom... peró res més... Tots, tots els que vénen aquí estan boigs per ella... Jo diré a la mamà que no vui venir cap més dimarts als tes d'aquesta casa...

Rolan. No plori, dona...

Vesco. No ploro...

Rolan. Doncs amagui les llàgrimes dels seus ulls.

Vesco. I com les veu si estic de cara al piano?... *(Segueix tocant.)*

Rolan. No plori... no plori que em fa mal, i ploraré jo...

ESCENA IV

DITS I LA MARQUESA SALVESTRI

MARQU. *(Que ha estat dreta, a la porta, s'acosta.)* Parella jove i somniadora. La música de Chopin és perillosa. Acarona massa l'ànima... Per què no van al saló a pendre un gelat? Ara els serveixen i és el que els hi convé més! *(A la Vescomtessa.)* La seva mamà, la Comtessa, demana per vostè, nena...

VESCO. *(Molesta.)* Mercès. *(Se'n va.)* Vaig desseguida... Li deixo el senyor... També sab música de Chopin!

MARQU. A vostè tinc de renyar-lo.

ROLAN. A mi?

MARQU...A vostè... *(Calla súbitament.)* No... no... no faci cas; dic coses estranyes... que ja no vol figurar en el concurs de xampany!... No vol acompanyar-me?

ROLAN. *(Donant el braç a la Marquesa.)* Encara que guanyés, senyora, sé que no em tocaria el premi... Sempre sortiria un competidor... *(Comencen els tzigants a executar un vals dolç, suau, llunyà.)*

ESCENA V

TINENT MARTÍ, *de la sala de te. Mira cap a dins. Després la* MARQUESA

MARQU. *(Recelosa.)* Per favor... No vulguis comprometre'm més... Sies més prudent... Tingues pietat de mi... pensa que he fet el sacrifici de la meva tranquilitat... de la meva pau... ves-te'n...

TINEN. No és possible que jo et deixi així... No sé què tens avui... Tan aviat rius com plores.

MARQU. Albert... Posa't a la raó... No veus el perill, l'abim on vaig obligada per tu, amb una inconsciència de criatura... Ves-te'n... Deixa'm per sempre...

TINEN. No puc... no dec anar-me'n així... Avui ets tota una altra... Plores, rius... Vols enganyar-me, però no pots...

I és que no tens força per dir la veritat... per a confessar el teu dolor...

MARQU. Sí, és cert... Jo lluito contra d'una força que em domina, que em torna boja, tracto de revoltar-me, de fer ressurgir la meva voluntat, peró no puc... no puc... Veste'n!... Oblida'm!

TINEN. Me n'aniré demà, peró no per a oblidar-te... Al lluny de tu sento encara un anhel més agut, una necessitat més forta de veure't i de córrer al teu costat; no semblo viure plenament si no trepitjo les mateixes pedres que tu trepitges, si no oloro les mateixes flors que embaumen el teu pit...

MARQU. Per pietat... calla!

TINEN. Cada vegada que et veig sento un desig boig de omplirte de petons i em pregunto si es pot estimar més a la vida... Per què no fugir, lluny... lluny?

MARQU. No parlem més d'això... Tingues compassió de mi... No veus que ja he gastat tots els ressorts de la meva voluntat... no veus que ja no tinc ni forces per a defensar-me?

TINEN. Avui els teus ulls brillen d'una manera estranya... sembla que la seva llum està entelada per un vel de llàgrimes...

MARQU. Et demano que em deixis... per Déu, calla, Albert!... per Déu!

TINEN. No puc... No puc... La meva vida està lligada a tu per sempre!

MARQU. Què és lo que em venç i em domina? voluntat? Sento el perill i no fujo... Veig l'abim i miro al fons com si allà em mirés l'esperança...

TINEN. Què tens? Parla!... Digues lo que els teus ulls diuen, lo que la teva boca nega!

MARQU. *(Esporugida. Com tement haver dit quelcom comprometedor sense voler.)* No... No... Albert... No tinc cap secret per tu. No tinc de dir-te res... res...

TINEN. *(Resoltament.)* Tu ments... Parla... parla...

MARQU. *(Reprèn el domini de sí mateixa.)* No!... No!... No tinc res... Ha estat com una bogeria... Ja ha passat... Són els nervis... Res més que els nervis... Veste'n...

ESCENA VI

DITS. — CLAUDINA

CLAUD. *(Entrant.)* Laura... Tots te demanen... Sense tu no hi ha festa.

TINEN. *(Alegre.)* Tots la cerquen i ningú trova a la ideal mestressa d'aquest palau perquè jo la he segrestat per mi tot sol... Demà surto de maniobres i no crec deixar gelosies ridícoles per haber retingut dos minuts a la senyora Marquesa.

CLAUD. *(Sense saber què dir.)* No dic pas això... o no crec haver-ho dit. No demanava explicacions...

TINEN. ...I per a que ningú sospiti aniré jo mateix a dir a qui demanava a la Marquesa, que la tenia presonera de guerra perquè amb ella preparava una sorpresa per a la reunió de dimarts vinent. Està clar? *(Se'n va. La Marquesa resta quieta sense mirar al Tinent.)*

CLAUD. Però què és això... Què volen dir aquestes paraules incorrectes?... Quina autoritat té sobre de tu... què tens?...

MARQU. Una ferida a l'ànima i el somrís en els llavis... Fàstig per tot el que m'envolta i fins per mi mateixa!

CLAUD. Però què dius, Laura?

MARQU. Claudina, amiga meva... Tinc set de dir la veritat... Estic ofegada per l'ambient dels salons... Només veig la mort per on oviro. No tinc camí de salvació!... No trovo ningú que m'ofereixi una mà per treure'm del fang on sóc caiguda.

CLAUD. Però què tens?... Una dona com tu no pot queixar-se de la vida... avans del matrimoni vivies quasi bé pobrement... Començaves a tenir un nom en el teatre com dançarina... el Marquès es va enamorar de tu... Ets marquesa... et vas casar per amor... Tens una filla...

MARQU. Calla... No em facis recordar jorns de felicitats... Ho he perdut tot... Ara ja no tinc forces per a fingir... No puc seguir aquesta comèdia que s'acava i que es

torna tràgica! Fins arrivo a sentir la voluptuositat de perdre'm perquè em manca energia de lluitar més, de riure mentre el meu cor plora!

CLAUD. No t'entenc... No vui entendre't... Però penso que tot això no és res més que l'afany de fer de la vida una novel-la...

MARQU. Oh! Tu no pots endevinar el meu patir, perquè ets bona, perquè ets mare feliça i dona estimada... En canvi, jo... Jo!... Ell, el que va casar-se amb mi ja no m'estima, jo sóc com un moble que ja està cansat de veure... I sóc jove... i la meva carn està assedegada de carícies, té fam d'ésser desitjada...

CLAUD. Laura...

MARQU. Lo que tu penses... lo que murmures... lo que murmura tothom, és cert... Jo sóc l'aimant del tinent Albert... Jo no dec, no puc estimar-lo, però estic sota l'imperi de la seva passió... Va arrivar a mi quan el meu espós em despreciava... Ara és ell qui mana en mi. Sóc seva... seva... perquè ha sapigut encendre el meu cor altra volta...

CLAUD. Laura... Laura... Calma't... Tingues confiança en mi... Jo t'ajudaré a vèncer...

MARQU. No puc... No puc... Jo vui acabar aquesta vida de lluita i de mentida...

CLAUD. La teva consciència t'exigeix que matis en el teu cor tot lo que et lliga amb aquest home...

MARQU. *(Solemne.)* No puc... Aquest home està lligat amb mi per tota la vida...

CLAUD. Eh!... Què dius, Laura?...

MARQU. Fins avui he viscut tranquila... Però avui la naturalesa m'ha dit la veritat... que sóc seva per tota la vida!... Que els seus petons, els seus amors han fructificat en mes entranyes... Sóc mare d'un fill seu...

CLAUD. Laura!... Es horrible... Es precís mentir... negar... ocultar-ho... Que el teu marit es cregui que és fill seu, el fill del teu pecat. Fóra un escàndol!... La mentida és necessària! precisa...

MARQU. No puc mentir... el meu marit i jo, d'ençà del naixement de la nena, fem vida apart... com a germans... Vivim una vida de mentida somrient davant de la gent,

però traginem una cadena que ens desfà la carn... En el cor de la nit sento esgarrifances que no sé descriure, com punyals que se'm clavessin en el cor... La meva solitud no puc sofrir-la... Avans del meu pecat, com fa ara, el meu marit passa la nit als cabarets, als cassinos, entre amics... Jo, la desitjada, ja no existeixo per ell!

CLAUD. Calma, calma, amiga meva... Si tu has fet això per despit, pel menyspreu del teu marit, l'home a qui estimaves, encara ets a temps...

MARQU. Tu creus...

CLAUD. El teu home no sabrà negar-se a la teva carn davant de les teves carícies... L'home que ha estimat sempre té el caliu sota la cendra. Qui sap, avui mateix... Així el fill del pecat serà el fill de la reconciliació.

MARQU. Quina vergonya!... Quina vergonya!...

ESCENA VIII

TINENT ALBERT *i* TOTS ELS PERSONATGES

TINEN. Es finida la conferència?...

CLAUD. Sí, és acabada... i tanmateix vostè se'n va demà?... Li convenen els aires del camp!

TINEN. Vostè creu?

CLAUD. N'estic certa!

DOCTO. *(Al Tinent.)* Però pot estar content... El trevall de les maniobres li proporciona aquestes nits de societat... Així pot apreciar el canvi...

TINEN. Però són curtes... aquestes vetllades... Oh, si vostès se trobaven en aquell aldarull d'homes, canons, camions, armes... La guerra, encara que en paródia, és insoportable per un home d'esperit delicat...

COMTE. I també tiraran canonades?

TINEN. Amb pólvora sola!... Molt soroll i poca sang!

MARQU. *(Al poeta Curti.)* Encara no està prou reconcentrat per a fer-nos assaborir els seus versos?...

CURTI. Senyora... Aquesta nit ja és molt tard! Deixem en pau el Sol!...

MARQU. Com conegui... Així conto amb els versos per l'altre dimarts!

CURTI Conti amb els versos... si plou!... *(En aquests moments el Coronel i el Comte Roldan fan grup, saludant a les senyores.)*

SALVE. A les set, Coronel, no ens oblidi... Serem pocs, peró bons...

ROLAN. *(Al Marquès.)* Tots de pes!

SALVE. Tots de pes!

SALVE. I alegres!

CORON. A aquesta reunió no vindrà la Vescomtessa, eh?

ROLAN. Home, Coronel, una cosa és l'amor i l'altra la disbauxa!

MARQU. *(Al Tinent.)* Veste'n... T'ho prego...

TINEN. A quina hora puc veure't demà... Jo necessito parlar amb tu...

MARQU. No... no... no ens veurem més.

SALVE. *(Acostant-se al Tinent.)* Amic Tinent... Li desitjo bones maniobres. I vostè, senyoreta... *(A la Vescomtessa.)* No manqui el dijous... Anirem al bosc a fer córrer totes les bèsties que trobem i a tirar salves... Vindrà l'amic Roland...

VESCO. Dijous?... No sé... Tinc tennis al dematí... Polo a la tarda... Patinar al capvespre... Boxe a la nit...

ROLAN. Per un dia... Deixi els sports...

COMTE. Es lo que jo dic... Amb tants sports acabarem per estar malalts de massa salut... A reveure, Laura... *(Tots van saludant i fent mutis.)*

ESCENA IX

*Entra l'*ADVOCAT ARCHI *i el* MARQUÉS. — CLAUDINA, MARQUESA

ADVOC. Arribo a temps per donar la bona nit i recollir a Claudina...

CLAUD. Si et descuides me'n vaig sola...

SALVE. Tu has vingut per a veure les instantànies de l'altre dia... Cada dia ho faig més bé... Estic per fer-me reporter de la bona societat.

ADVOC. Mentre la Claudina es posa el barret, les veuré amb molt gust...

SALVE. Vina al meu laboratori...

ADVOC. Vols venir, Claudina?...

CLAUD. Sí... També en vui veure... Diré a la cambrera que em dugui el barret i l'abric... Adéu, Laura... Valor... Si l'estimes, confessa... fes les paus... vida nova... La felicitat bé val una mentida!

ESCENA X

LA MARQUESA; *a poc* MARQUÉS SALVESTRI

MARQU. *(Que s'ha quedat a la porta, se gira, descendeix al prosceni. Té un pensament fixe. Després, fent el cor fort, s'aixeca.)* Es precís!... Es precís!... *(Una cambrera apaga els llums i deixa només una làmpara encesa. L'escena resta en mitja penombra.)*

SALVE. *(Atravessa l'escena d'una porta a l'altra sense fer cas de la seva esposa.)*

MARQU. Lluís...

SALVE. Ah!... Ets tu?... Que no te'n vas al llit?

MARQU. *(Sense moure's.)* No... Estic nerviosa... No hi ha res que em cansi tant com l'esforç que tinc de fer per rebre a aquesta gent. Pensar en tots i en tot, riure de les ximpleries que diuen...

SALVE. I pensar ximpleries per dir-les i veure com les riuen els altres... Doncs jo em creia que era del teu gust tot això... que et recordava la vida antiga d'escenari...

MARQU. Lluís!... T'enganyes, amic meu... No tinc cap adorador quin somrís me pugui fer feliça. Ah! on hi hagin dones sempre trobaràs un home que diu les ximpleries que vosaltres anomeneu galanteries... i que devegades posen trista i molt trista a qui les escolta...

SALVE. De debó?... Pero avui suposo que no t'han entristit... Estaves tan contenta, tan animosa, tan somrienta...

MARQU. *(Dolçament.)* No ets gaire observador. Ni trista ni alegre... Es que les dones tenim més sensibilitat... i

sentim com a nostres els plaers i les dolors dels altres, de lo que ens diuen. Per aixó estic cansada...

SALVE. Sentimentalisme ridícol i res més... res més. Quina necessitat tens tu d'exaltar-te, de plorar, de riure, pels afers dels demés?... Ets massa fàcil a l'entusiasme!

MARQU. *(Dolçament.)* Calla... No diguis aixó, per caritat... Els entusiasmes per vèncer en els salons ja han mort... La realitat de la vida mana en mi...

SALVE. Però qui t'impedeix de vèncer, lluir i triomfar entre els teus adoradors?

MARQU. El meu deure... la meva consciència... Oh, si les veus modulades amb tant d'art pels imbècils que em volten trobessin un eco en el meu cor, llavors tindries raó... Peró tot passa sobre de mi com sobre de gel... aquí sempre guardo un record dels temps feliços, record que la teva fredor, la teva absència, el teu oblit, vol matar poc a poc... Es per aixó que em veus així... disposada a riure, a plorar, a no saber què fer per a que tu restis al meu costat... que em demanis un petó com avans...

SALVE. Quanta poesia!

MARQU. Poesia?

SALVE. Sí, poesia!... Els homes tenim altres quefers... Altres preocupacions, altres mals de cap... després, la costum... el tenir-te al costat... Sí, jo t'estimo...

MARQU. No... no... Si m'estimessis fores amb mi sempre... apreciaries que encara sóc una dona, una dona jove i hermosa...

SALVE. Jove i hermosa... Ho sé... ho sé...

MARQU. Si no ho oblidessis, de tant en tant te'n recordaries de que em tens a casa i em faries viure la il-lusió de que m'estimes!... Per què estàs sempre tan fred, tan sever amb mi?... *(Pausa.)* Volia fins dir-te tan grosser, peró no he volgut ofendre't, doncs sento que tu tornaràs a mi...

SALVE. *(Acostant-se a ella i seient al seu costat.)* Vaja, ja sóc aquí entre els que t'envolten... Procuraré no ser tan sensible com tu... Seré un terme mig de poeta que canta a la lluna i tinent que va de maniobres!

MARQU. Eh!... Ets capaç de sentir gelos... Es que tornes a estimar!

SALVE. Gelos, no... Però sí dec dir-te que...

MARQU. Què... parla...

SALVE. Que pensis que tens una filla...

MARQU. Ah!... Com que tu sents que crida la teva consciència, vols acusar-me...

SALVE. Doncs, sí... acusar-te... Tu no ets la dona que jo vaig conèixer al teatre. Tu ets la mare dels meus fills. Llavors era comprensible la meva bogeria, que t'estimés a totes hores, a ple sol, a plena lluna, a casa, en el teatre, en el cotxe. Que mai no tingués prou de la teva carn que va embojar-me. Però la vida no és una aventura d'amor... Allò ha passat... Tenim una filla... Pensa en ella... i no l'oblidis quan me demanes que tornin aquells dies d'ubriaguesa...

MARQU. Ah!... T'entenc... Allò va ésser una ubriaguesa... Jo, com que ja sóc mare dels teus fills, tinc de renunciar a tot plaer del meu amor! Perquè tu m'has dat un nom, perquè sóc la mare de la teva filla, no tinc dret a recordar aquelles hores on tu em deies que m'estimaries sempre!... Bé. Llei magnífica... I tu, que no tens també l'obligació de no cercar altres amors, altra carn que t'exalti! Tu pots cercar querides, noves dones al teatre, al cabaret, al carrer... Ara ja no et poden demanar que et casis... Ara ja tens dona... Ara només te poden demanar diners i pendre'm els teus petons, les teves carícies, la teva vida que és meva, meva... Ah, no, no! Es això lo que em revolta!

SALVE. Laura!... L'afecte de mare deu ocupar tot el teu cor!...

MARQU. I vols que jo sacrifiqui la meva joventut a la meva filla; tot el meu afany de viure, vols que jo posi en els llavis al besar-la tot el foc de mes entranyes?... Ah, no, no... M'avergonyiria de mi mateixa!

SALVE. Laura... Calla...

MARQU. No... No... Avui tinc de dir-t'ho tot... tot... Per sobre de totes raons la dona no perdona mai un despreci... i tu em desprecies, tu em desprecies per una qualsevol, per carn nova que passa pel teu costat... Doncs, Lluís, no oblidis que també m'estimarien a mi... que també

fóra jo carn nova per altres que farien bogeries per un petó meu!... Pensa que altres podrien recollir lo que tu llences...

SALVE. Calla... Calla... Tinc de pensar que són els teus nervis qui et fan parlar... Que no ets tu, que és un ram de bogeria que entela el teu esperit... tinc de recordar el teu origen humil per a disculpar les teves paraules...

MARQU. No... no... No és un ram de bogeria... Es un crit de la meva joventut... Lluís, jo no puc viure així... Jo volia estimar-te... tu no vols... Jo, més que la mare de la teva filla, volia ésser la teva dona, la teva aimant, la teva querida, tu no ho has volgut!...

SALVE. *(Fredament.)* Et prego que callis, que no donguis motiu a un escàndol.

MARQU. Em mates amb la fredor de les paraules teves.

SALVE. Jo només tracto de salvar la meva honra...

MARQU. I si fos tard per a salvar-la?

SALVE. Què dius?

MARQU. Sí... Es millor que tu ho sàpigues tot!... La veritat sencera... Avui ha estat per mi un dia decissiu de la meva vida... Al conèixer la magnitud del meu pecat, he volgut fer-te meu, desvetllar en tu l'afecte mort. Peró tot està perdut!...

SALVE. Calla!... Dius que es tard per a que vetlli pel meu nom!... Peró no ho és per a que jo et despreciï... Per a que jo et demani qui és... Per a que jo et mati... Peró no... no... tu ara jugues amb mi i em vols fer patir de gelosia per a venjar-te de la meva fredor!... Digues que és mentida el que has dit!... Digues... No respons?... Calles!... No és possible una cosa així... i la nostra filla?...

MARQU. La nostra filla?... Es teva... Mata'm... mata'm... seràs el meu butxí i jo besaré la mà teva... Vaig ésser una infame, ho sé... ho sé... No podria viure després del meu pecat... Jo volia enganyar-te a tu per a que donguessis el nom al fill del pecat meu!

SALVE. El fill del teu pecat!... Digues que ments! Laura!...

MARQU. Ja no em fas por. Ja no espero res de la vida... Dies i dies vaig sofrir la solitud més terrible, la solitud de la dona enamorada... vaig seguir-te, vaig demanar-te

amor, per fer-te gelos, vaig escoltar a un... la carn va vèncer... La fatalitat ha fet lo altre... Avui el destí em separa de tu amb el fruit del pecat meu... però no sóc jo sola la culpable... Tu m'has llençat...

SALVE. Dona... fera... lo que sies... escolta... digues que és mentida la teva confessió...

MARQU. No... Es cert tot... tot... Avui he parlat amb tu perquè volia enganyar-te... guanyar el teu amor i fer-te creure que era teu el fill de l'altre.

SALVE. Canalla!... Però per què parles així?... Per què em fan tant mal les teves paraules?...

MARQU. Per a que em matis... Per tu vaig saber lo que era estimar... Per tu he pecat... Per tu perdré la vida...

SALVE. *(Agafant-la per un braç.)* Però d'ahont has tret tant verí per a llençar-me a la cara?

MARQU. Dels teus desprecis, dels teus oblits, dels teus silencis, que varen deixar florir en el meu cervell tots els horrors de la meva carn amb fam d'estimar. Jo he estat tan vil com tu que ets qui m'ha llençat als braços de l'altre, del pare del meu fill!

SALVE. *(Agafant-se les mans per no matar-la.)* No... em tacaré amb un crim!... Que neixi el teu fill... la teva maternitat te salva!... *(L'agafa per un braç i la llença a terra.)* Maleïda sies... Deus la vida a un fill del pecat... Maleïda!...

MARQU. No!... Mata'm!... Mata'm!... No vui viure... no vui viure!...

TELÓ

ACTE SEGON

La mateixa sala del primer acte. Es al dematí del dia següent. "Mademoiselle Josephine" dona lliçó a la nena Maria.

JOSEP. *Ma petite...* Es precís que recordis una mica més lo que jo et dic... *Yeux...* s'escriu amb *x* final...

MARIA *Yeux...* Ja en són de tontos els francesos!...

JOSEP. Per què?

MARIA Ves perquè tenen de dir *yeux...* als ulls... Si diguessin ulls, tothom ho entendria... Així, dient *yeux,* sembla que vulguin dir que els hi fa fàstig alguna cosa...

JOSEP. Oh, *petite!...* Es que els ulls a França tampoc sabrien lo que vol dir...

MARIA Sí, ja t'he dit que eren uns tontos... No sé perquè el papà vol que estudiï el francès...

JOSEP. Perquè, *petite,* quan tu siguis gran aniràs a París a comprar roba.

MARIA Ja vindràs tu amb mi i t'entendran...

JOSEP. *Bien... bien...* Prou de discussions... anem a seguir estudiant...

MARIA Saps el que penso ara?

JOSEP. No... Ni m'interessa pas...

MARIA Doncs penso que totes dugues fórem millor en el jardí... jo jugant amb el *diàvolo...* i vostè parlant per la reixa amb aquell senyor ros de les ulleres...

JOSEP. Silenci... aquell senyor és...

MARIA Sí... el seu cosí... No sé què tenen totes le minyones, cambreres i mestres que he tingut, que totes tenen un cosí que els hi parla per la reixa.

JOSEP. Silenci... I a estudiar!

(Entra la Claudina; una minyona li ha obert la porta.)

CLAUD. No és a casa la senyora?

JOSEP. Ha sortit...
CLAUD. Ja!... Tan aviat?
JOSEP. Sí, senyora... Se n'és llevada molt dematí i ha sortit desseguida. *(A la nena.)* Ves, petita, baixa al jardí a veure com reguen... *(La petita cull unes joguines i se'n va.)*
MARIA Senyora Claudina... Que no deixarà venir els seus nens després de dinar? A la tarda no hi ha humitat al jardí; veritat, mademoiselle, que a les dugues si està molt bé al jardí?
CLAUD. *(Impacienta.)* Sí... sí... ja vindran... ves... *(Li dóna un bes. La petita se'n va.)*
JOSEP. La senyora Marquesa, contra la seva costum, se'n va anar sense cridar-me per a res. Jo la he seguida amb els ulls i he vist com sigilosament atravessava el saló i sortia de casa. Tan estrany me sembla això, que penso hagi passat quelcom de molt greu en aquesta casa.
CLAUD. Per què ho suposa?
JOSEP. Tot va ésser després de les visites d'ahir. Quan tothom va anar-se'n...
CLAUD. Peró què va passar...?
JOSEP. No ho sé... Jo vaig sentir veus... discussions... després...
CLAUD. Què?
JOSEP. El marquès s'és "fermat" a la seva "chambre" i no ha dormit pas en tota la nit...
CLAUD. Oh!... Com se coneix que encara és fadrina vostè... Jo sóc molt feliça i el meu home s'és passat en vetlla més de un mes... Res!... disgustos de moment!... Res!... No temi i vagi a fer companyia a la nena...
JOSEP. *Au revoir, madame. (Josephina se'n va.)*

ESCENA II

EL MARQUÉS. — ADVOCAT ARCHI. — CLAUDINA

(El Marquès vesteix com l'home que no s'ha ficat al llit. Està nerviós, excitat. L'advocat, molt serè. La Claudina va a tancar amb clau la porta d'entrada.)

ADVOC. *(Mentre el Marquès se deixa caure en un seient, a Clau-*

dina, a mitja veu.) Has vist a la Laura?... Li has dit que ell vol divorciar-se?...

CLAUD. Ha sortit molt dematí i no ha tornat encara!

AVDOC. Ha fugit?

CLAUD. No sé...

MARQU. *(Aixecant-se furiós, impetuós.)* No he tingut coratge per matar-la!... *(Pausa.)* No sé... he cregut veure la cara d'un ignoscent entre tots dos... i en la meva ànima s'és desvetllat un sentiment d'odi i fàstig... he vist dos ulls que em miraven... Ah, si tot fos una mentida!... *(Pausa.)* Per què no m'ha dit el nom d'ell per a ofegar així, amb les meves mans, el canalla!... Per què, per què he estat tan covard!...

CLAUD. Pensi en la seva filla...

MARQU. Si ja estic mort ara! Què puc fer per ella!...

ADVOC. Amic meu... Comença per a tu una vida nova... Ara ets tu sol el responsable d'aquesta criatura... Tot això et distreurà, et farà encendre en ton cor l'alè de viure...

MARQU. Oh! Si no fos això... Quin esforç he tingut de fer per a no enrunar tota la meva vida i morir amb la culpable entre les runes del meu nom!... Però no sé... he sentit por, que la sang se'm glaçava a les venes... He perdut la noció del temps... No he sapigut el que em passava, que era encara en aquest món fins la vostra arribada...

ADVOC. El teu criat ens ha fet cridar!...

CLAUD. I... no l'ha vista més d'ençà d'ahir...

MARQU. No... no... no la vui veure més...

(A la porta que ha tancat la Claudina se senten uns cops lleugers. Com si fessin esforços per obrir.)

ESCENA III

DITS. — LA MARQUESA. — CAMBRERA *i* CRIAT

(La Claudina va a obrir. La Marquesa, sostinguda pel criat i la cambrera, apareix pàl·lida, desfeta. La Claudina i l'Advocat van a trovar-la, l'agafen i la duen fins a l'otomana, on la fan reposar. Està mig desmaiada, sense

sentits, els ulls esmortuïts, mira a terra, com no volent veure el lloc on és el seu marit, dret, rígid, immóvil.)

CLAUD. *(Després de deixar a la marquesa; als criats.)* Què ha succeït?

CRIAT Un cotxe s'ha aturat a la porta... El cotxer ens ha cridat... La senyora era a dins, desmaiada, sola... L' hem pujat fins aquí...

CLAUD. Bé... retirin-se...

(Els criats se'n van. El Marquès, quiet, els ulls fixos a terra. L'advocat l'agafa per un braç i se l'emporta a la cambra de la dreta. Claudina, que no deixa un moment d'esguardar a la seva amiga, la pregunta amb la mirada, sense obrir la boca.)

ESCENA IV

CLAUD. Parla, amiga meva, parla... què has fet... on has anat... per què estàs així... Parla...

LAURA He mort al meu fill... El naixement d'aquest fill era una vergonya per a ell... no he dubtat en fer el crim... No tenia que nèixer...

CLAUD. Desgraciada!...

LAURA Era l'únic camí... Un obstacle em separava de la meva filla... l'he mort...

CLAUD. Oh, com sofreixes!...

LAURA Sí... molt!... Però voldria patir sempre així... fins que s'aturés el meu cor... *(En un moment de ressorgir s'asseu. Diu):* Claudina!

CLAUD. ...?

LAURA On és ell?... Vui parlar-li... a ell sol...

CLAUD. Espera que vingui el teu metge... No pots fer cap esforç Calma't!

LAURA Per què té de venir el metge!... Ja està fet... No vui viure... Només me dóna força per respirar l'esperança de besar la meva filla... i que ell me perdoni... ell... però no... no em perdonarà...

CLAUD. Amiga meva... Laura...

LAURA Respon... No em perdonarà?... Digues...

CLAUD. Reposa... Dorm...

LAURA No... dormir, no... Ja dormiré... No... Primer el vui veure...

CLAUD. *(Polsa un timbre. Apareix la cambrera.)* Prepari la cambra de la senyora. *(A mitja veu.)* Avisi al seu espós. *(Veu alta.)* Dugui un cordial... *(La cambrera surt mirant a la senyora.)*

ESCENA V

DITES: L'ADVOCAT

(L'Advocat esguarda a la Marquesa i després a la seva esposa. Després s'acosta.)

CLAUD. Es precís que ens ajudis... Escolta...

LAURA No, Claudina, jo...

CLAUD. Avisa tot seguit al metge... és el Doctor Vieri... Diga-li que... *(Li parla a cau d'orella, sense que la Marquesa pugui sentir-la.)*

ADVOC. *(Esverat.)* Desgraciada!... Però no és possible!...

CLAUD. No és el moment de les exclamacions... Prega a En Lluís que vingui... *(La cambrera duu un cordial.)* Sí... ves... *(L'Advocat se'n va.)*

CAMBR. *(Ofereix el cordial a la Marquesa.)* No es trova millor la senyora?

LAURA No és res... No t'espantis... La nena és al jardí?

CLAUD. Ara anirà a casa meva... li he dit a la "demoiselle".

LAURA Gràcies... *(La cambrera se'n va.)*

ESCENA VI

MARQUESA. — CLAUDINA. — Després MARQUÉS

LAURA Em moro, Claudina, em moro...

CLAUD. Pateixes molt?...

LAURA Es més gran el dolor de l'ànima que la ferida del meu cos... *(El Marquès entra. La Marquesa coneix els seus passos. Agafa la mà de Claudina i li diu):* Deixa'm!

(Claudina va al Marquès; li pren la mà dreta. Se'n va. Pausa.)

LAURA *(Amb un esforç.)* Lluís... Tinc de demanar-te una gran mercè...

MARQU. Tu!...

LAURA Sí... T'ho prego en nom de la nostra... de la meva filla...

MARQU. No tens dret a parlar de la teva filla... No la taquis anomenant-la!...

LAURA Doncs... t'ho demano en nom de la *teva* filla!

MARQU. ...?

LAURA Que... No puc viure així... sies generós...

MARQU. Generós!... Es ara que tu demanes la meva generositat...

LAURA No... no m'entens... No vui generositat, ni compassió, ni perdó... Tens raó... no mereixo res... no és aquesta la mercè que et demano...

MARQU. ...?

LAURA Mata'm... Mata'm... tu... que jo no puc viure així...

MARQU. Vols que sigui un assassí!... Vols que després de la teva mort la maledicció de la gent me segueixi... Estàs boja...

LAURA No... no... Lluís... No puc viure així... Jo voldria matar-me, però no tinc forces... sense el teu perdó, i amb la maledicció teva... no vui la vida!...

MARQU.. Ah! Ets tu la que no tens força per viure amb el pes del pecat!... Vols que jo sigui tan canalla com tu... Es clar, el marit d'una perduda té de ser un xulo matadones! No... no... la meva venjança serà més terrible... tu viuràs amb mi, al meu costat, cada paraula meva serà un verí per a la teva vida, cada mirada un punyal que clavaré en els teus ulls recordant la teva traïció... Tu vols callar el nom d'ell... Bé!... No el diguis... Però tindràs el càstig etern de viure davant del món amb la mort a l'ànima!...

LAURA No... no... avans morir!

MARQU. Voldràs que et perdoni per galanteria!... Doncs vesten!... Ves-te'n on van les dones com tu... Ves-te'n a fer la teva vida... Ves a donar el teu cos assedegat de petons i de pecat... Ves al carrer, ves a fer crèixer en el fang del vici el fill maleït de tes entranyes... Ves!...

d'un teatre te vàreig treure... Al teatre te torno... El teu escàndol d'ara serà un reclam per tu... perds la teva filla... però queda't el teu fill, aquest fill que ara m'atura, aquest fill a qui ara li deus la vida... ves a vendre't per ell...

LAURA Sí... me n'aniré... Me n'aniré... Però, Lluís, en nom de la felicitat que jo vaig dar-te un dia, et demano que no facis que la meva filla em maleeixi... Diga-li que la seva mare és morta... morta...

MARQU. No et maleirà ella... però el fill del pecat serà el teu càstig... Ell serà qui t'escupirà a la cara el seu despreci de bort... Ell serà qui em venjarà, ell serà qui et dirà que ets una perduda, que...

LAURA Calla!... Calla!... Calla!... *(Aquest mot els va dient mentre parla el Marquès. Al callar, diu):* Aquest fill... no maleirà a sa mare... Jo... jo... l'he mort a les meves entranyes...

MARQU. Eh!!!... Tu???

ESCENA VII

DITS: CLAUDINA. — ADVOCAT *i* DOCTOR

ADVOC. Ja és aquí el Doctor Vieri... Al rebre l'avís telefónic ha vingut en l'auto...

DOCTO. Però, Marquesa... Què fa llevada? Es precís allitar-se desseguida... *(Parla amb ella. La mira. Pren el pols, etc.)*

CLAUD. *(Al marit.)* Què li has dit al doctor?

ADVOC. Tot...

CLAUD. Es horrible... Un matrimoni tan feliç...

ADVOC. Que ho semblava...

MARQU. *(Al Doctor.)* I bé... Com la trova? *(Tots volten al Doctor.)*

DOCTO. No sé... No puc dir res... *(A Claudina.)* Faci-la dur al llit tot seguit... Vaig a l'auto a cercar l'instrumental per a operar tot seguit! *(Se'n va. Claudina va cap a la Marquesa. Li parla molt amablement, com a una criatura. El Marquès és amb l'Advocat.)*

ADVOC. Perdona-la, Lluís... Pel teu nom... Per la teva filla...

MARQU. El meu nom!... No et burlis de mi...! Sé el meu deure...

ADVOC. El primer deure teu, davant d'una dona que es mor, és el perdó... *(El Marquès vol mirar a la seva esposa. L'advocat se l'endú.)* No... no... anem... Deixa-la ara... *(Claudina i Marquesa resten soles.)*

CLAUD. No siguis així, Laura... Anem al llit... Jo et faré companyia.... El metge ja deu esperar-te... Es precís que curis i et salvis de la teva bogeria...

LAURA No... Tanca la porta... que no entri ningú...

CLAUD. Es una bogeria... et vols matar!.

LAURA I per a què vui viure?... En aquest moment és quan es té d'esborrar la memória de tot el passat...

CLAUD. Sí... sí... Laura... peró ara no... més tard...

LAURA A la meva tauleta... trovaràs una clau... obre la llibreria... Veus un llibre... és de versos...

CLAUD. Sí... Hi han unes cartes...

LAURA Crema-les... No les vui... No les vui veure... Tot és mort per a mi... *(La Claudina obeeix.)*

CLAUD. No, no... Una nova vida comença per a tu... Si vols pots salvar-te... anem al llit...

LAURA Ara ja puc anar on vulguis... Ell no sabrà mai qui era... no...

CLAUD. Anem!... *(Polsa un timbre. Apareix la Cambrera.)*

ESCENA VIII

DITES: MADEMOISELLE JOSEPHINE *i* CAMBRERA

(Mentre la Claudina i la Cambrera van a endur-se la Marquesa, se sent la veu de la nena Maria.)

MARIA Mamà!... Mamà!...

JOSEP. Dispensi, senyora... Ha sentit que obrien i l'ha volgut veure...

LAURA Filleta meva... Fes-me un petó...

MARIA Que estàs malalteta?

LAURA No... no tinc res... Ves al jardí...

MARIA No... Jo vui estar amb tu...

LAURA Ja estaràs després... Ves... ves i cull moltes roses per

la mamà... Me les duràs desseguida... Ves... ves... *(La petoneja fortament, bojament.)*

JOSEP. Anem, nena...

MARIA No sé... Mai m'havia besat així la mamà!...

JOSEP. Anem... 'siguis obedienta...

CLAUD. Laura... Sies forta... Anem... *(Amb la Cambrera s'endú a la Marquesa.)*

ESCENA X

MARQUÉS *i* ADVOCAT

ADVOC. *(Aturant al Marquès.)* No és convenient que ara la vegis... No pots ésser jutge de la teva causa...

MARQU. Desgraciada!... Qui pogués llegir en el misteri de la seva vida!... Tan suau, tan dolça, tan canalla!

ADVOC. Amic meu, totes les dones que estimen, totes les passionals, viuen subjectes al misteri del seu organisme... Ni bones, ni dolentes... Sensualisme... histerisme... tot fa d'elles una joguina...

MARQU. No... no... canalleria!... Res més que canalleria, per no saber respectar el meu nom!...

ADVOC. El teu nom!... I que l'has respectat tu, tal volta?... No ets tan culpable com ella del seu crim?...

MARQU. No em martiritzis!... Aquesta idea la tinc clavada a l'ànima!

ADVOC. Tu... jo... Tots els homes d'ara, duts per la vida superficial de societat, trovem una dona que ens plau als nostres sentits. Per a assaborir-la, per a gosar-la, la fem la nostra dona. Ja és nostra. L'ideal culmina en una nit de plaer... peró després, la costum, el tracte constant, fa de lo que era una deessa, un objecte quasi bé repugnant... indiferent... la tractem com a una amiga... com a un company... dels negocis no li parlem perquè no hi entén... només la tenim com a germana de la caritat que cuidi de nosaltres al estar malalts, una serventa dels nostres fills... L'amor ha mort! El plaer ha mort per ella!... A nosaltres el món ens ofereix altres dones... Les esclaves del vici ens donen plaer,

oblit... Però i a elles? Qui dóna a nostres esposes el calmant per als seus records... Qui les fa oblidar dels dies que una mirada seva era incentiu de bogeria, de desig... oh, amic meu, en el fons de totes les infidelitats de la esposa trovarem sempre la canallada del marit...

MARQU. Calla... Calla... A ella no li mancava res... Tenia joies, festes a casa seva... un fill...

ADVOC. Li mancava el teu enamorament... La gàbia era daurada... Però dins de la gàbia vas deixar entrar al cassador... Es nostra la culpa... Es nostra...

ESCENA XI

DITS: CLAUDINA. — DOCTOR

ADVOC. I bé... què?

DOCTO. *(Que ha entrat amb bata de operacions.)* No puc amagar el seu estat... La trovo molt desfallescuda... No sé si podrà resistir la meva intervenció... *(La Cambrera surt i parla a la Claudina.)*

CLAUD. Sí... sí... vagi... Si demana algú, aquí som tots...

MARQU. Viurà?...

DOCTO. La cirurgia fa miracles... En altres cassos com aquest he pogut vèncer... ella és forta... sana... però la violència del fet comès per ella no em permet dir res de cert!

LAURA *(Apareix a la porta.)* La meva filla!... La meva filla!... *(Cau desvanescuda. Tots corren a aixecar-la. La duen a l'otomana. El Doctor li pren el pols.)*

DOCTO. *(A Claudina.)* Eter!... Eter!... La capseta de les injeccions... depressa!...

CLAUD. *(Surt. Torna. L'Advocat i el Marquès són separats. La Marquesa resta com morta.)*

ADVOC. *(Volent-se endur al Marquès.)* Vina...

MARQU. No... No...

DOCTO. *(Al Marquès.)* Es un desvaneixement!

MARQU. *(Intimament.)* Deuria odiar-la... i donaria la vida per ella!...

LAURA *(Desvariejant.)* Ah... No sé... Està tot fosc... Llum...

Enceneu els llums... No veig... Claudina... Claudina... Qui em dóna la mà?... Ah!... Lluís!... Sí!... Ets tu!... Dom la mà, tu... que et vegi... que senti el teu alè... Perdona'm!... Ho pago amb la vida... Perdó...

MARQU. Sí... sí... Laura...

LAURA Oh!... Diga-ho!... més... besa'm... com la primera vegada!...

MARQU. *(La besa.)* Laura... *(Ella fa un somrís.)* Ah!... Es freda... Laura!... Laura!...

MARIA *(Corrents. Cridant, entra.)* Mamà!... Mamà!... Mamà!... Aqui estan les roses!... *(A la veu de-la nena, la Marquesa ha obert els ulls, mira a la nena, vol parlar, la veu se li queda a la gola. Mort.)* Mamà! Què tens?...

MARQU. Besa-la... Filla meva... Sóc jo qui l'ha morta!... Sóc jo qui l'ha morta!...

TELÓ